

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Micháliku a sudcov JUDr. Viliama Dohňanského a JUDr. Daniela Hudáka na neverejnom zasadnutí konanom 28. júna 2016 v Bratislave, v trestnej veci obžalovaného **Ing. Z. P.** pre pokračovací obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 3 Tr. zák., o sťažnosti obžalovaného proti uzneseniu predsedníčky senátu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 23. marca 2016, č.k. PK-2T/19/2012-4224, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 194 ods. 1 písm. a/, ods. 2 Tr. por. **z r u š u j e** sa napadnuté uznesenie v časti zadania otázky č. 3.

O d ô v o d n e n i e

Špecializovaný trestný súd v Pezinku uznesením z 23. marca 2016, č.k. PK-2T/19/2012-4224, v trestnej veci vedenej proti obžalovanému Ing. Z. P. pre pokračovací obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 3 Tr. zák. podľa § 142 ods. 1 Tr. por. pribral do konania znalca z odboru Psychológia, odvetvie Klinická psychológia dospelých, Mgr. M. B., zapísaného v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky pod evidenčným číslom 914671, na podanie znaleckého posudku za účelom posúdenia vierohodnosti svedka J. S. s tým, že v znaleckom posudku je potrebné posúdiť a zodpovedať tieto otázky:

1. Aké boli v čase činu a aké sú rozumové a pamäťové schopnosti svedka J. S.? V dobe od roku 2005 doposiaľ dochádzalo ku zmenám rozumových a pamäťových schopností svedka? Pod vplyvom akých okolností? V súvislosti a na podklade záverov psychologického

profilu svedka zároveň určite aká je jeho schopnosť vnímať, zapamätať si a reprodukovať udalosti, ktoré prežil.

2. Aká je štruktúra osobnosti svedka z psychologického hľadiska?

3. Sú výpovede svedka J. S. z prípravného konania z 25. septembra 2008, 14. apríla 2009, 6. mája 2009, z hlavného pojednávania na Špecializovanom trestnom súde z 13. decembra 2012, 24. januára 2013, 24. júna 2013 a 15. decembra 2014, autentické, identické s prežitými udalosťami?

4. Má svedok J. S. sklon klamať, skresľovať, sú u neho aktuálne konfabulácie, prípadne sklon k zveličovaniu? Zdiagnostikujte lži skóre.

5. Uveďte iné skutočnosti zistené pri znaleckom skúmaní, ktoré by mali význam pre účely trestného konania.

Proti tomuto rozhodnutiu podal obžalovaný v zákonom stanovenej lehote sťažnosť podľa ustanovení § 142 ods. 3 Tr. por., § 185 a nasl. Tr. por., § 189 ods. 1 písm. a/ Tr. por., 194 ods. 1 písm. b/ Tr. por., pre vecné dôvody (zväzok č. XV., č.l. 4232-4234).

V podanej sťažnosti v prvom rade poukázal na právnu vetu uvedenú v Rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, uverejneného v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Slovenskej republiky, E. č. R 12/1987-11: *"Znalec psychológ je povolaný sa vyjadriť k tým črtám osobnosti obvineného, prípadne svedka, ktoré môžu mať vplyv na jeho vierohodnosť, nie je však oprávnený vyjadrovať sa k otázke, či výpoveď obvineného alebo svedka je vierohodná alebo nie je, prípadne ktorá z rozdielnych výpovedí tej istej osoby je vierohodnejšia. Takéto hodnotenie dôkazov prislúcha súdu."* Má za to, že otázka číslo 3/ v napadnutom rozhodnutí priamo vyžaduje od znalca hodnotenie výpovede svedka J. S., konkrétne jej (i) autenticitu a (ii) identickosť s prežitými udalosťami. Podľa názoru obžalovaného, posudzovať v rámci odpovede na (i) autenticosť výpovede svedka skutočnosť, či pôvodcom výpovedí svedka J. S. v prípravnom konaní alebo na hlavnom pojednávaní je skutočne J. S., nie je (vzhľadom na nespornosť) ani potrebné a ani po odbornej stránke vyžadujúce znalecké schopnosti. Zdôraznil, že pokiaľ má byť znalcom

v odpovedi na autentickosť výpovede svedka J. S. posúdená hodnovernosť výpovedí svedka J. S., tak uvedený postup predsedníčky senátu je v rozpore s vyššie citovanými ustanoveniami Trestného poriadku ako aj ustálenou súdnou praxou. Rovnako tak posúdenie otázky, či výpovede svedka J. S. sú (ii) identické s prežitými udalosťami, predstavuje podľa obžalovaného hodnotenie svedeckej výpovede vo význame jej vierohodnosti.

Na tomto mieste považoval obžalovaný za potrebné poukázať, že v zmysle ustálenej súdnej praxe je súd povinný vziať pri rozhodovaní do úvahy všetky zákonným spôsobom vykonané dôkazy a práve súd je povinný v rámci voľného hodnotenia dôkazov vysporiadať sa zákonným spôsobom so vzájomnými rozpormi medzi vykonanými dôkazmi. V rámci hodnotenia dôkazov nie je možné odvolať sa na hodnotenie dôkazu, či dôkazov znalcom z akéhokoľvek odvetvia.

Vzhľadom na uvedené navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 194 ods. 1 písm. b/ Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie o pribratí znalca zo dňa 23. marca 2016 podľa § 142 ods. 1 Tr. por. a uložil predsedníčke senátu špecializovaného trestného súdu vo veci znovu konať a rozhodnúť tým spôsobom, že zmení znenie otázky č. 3/ alternatívne túto otázku znalcovi nepoloží.

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky bolo dňa 9. júna 2016 doručené vyjadrenie obžalovaného podaného prostredníctvom obhajcu, v ktorom uviedol, že netrvá na výsluchu menovaného znalca, pričom súhlasil s čítaním znaleckého posudku podľa § 269 Tr. por. Dovolací súd výzvou z 15. júna 2016 žiadal o vyjadrenie obhajcu obžalovaného, či trvá na podanej sťažnosti za účelom odstránenia rozporu sťažnosti proti uzneseniu o pribratí znalca s vyjadrením obhajcu o súhlase obžalovaného s čítaním predmetného znaleckého posudku Mgr. M. B..

Z písomného podania obhajcu obžalovaného z 20. júna 2016 je zrejmé, že v mene obžalovaného namietal výrokovú časť v otázke číslo 3/, pričom ostatné položené otázky č. 1, 2, 4, 5 napadnutého uznesenia nenamietal. Naďalej trval na obsahu sťažnosti proti uzneseniu súdu prvého stupňa a otázku č. 3/ (ako aj odpoveď na túto otázku zo strany znalca) považuje za neprípustnú, keďže znalec hodnotí časť výpovedí svedka J. S.. Uviedol, že nakoľko podaná sťažnosť podľa § 142 ods. 3; § 185 ods. 6 Tr. por. nemá odkladný účinok,

ani nedošlo k postupu podľa § 190 ods. 1 Tr. por. zo strany súdu prvého stupňa, zodpovedal znalec v posudku č. 7/2016 všetky, teda aj namietanú otázku č. 3/. Ďalej uviedol, že v rámci termínu hlavného pojednávania dňa 17. mája 2016 mu bol doručený znalecký posudok č. 7/2016, pričom predsedníčka senátu zrušila výsluch znalca Mgr. M. B. z dôvodu, že o sťažnosti obžalovaného nebolo doposiaľ rozhodnuté. V nadväznosti na výsluch obžalovaného bol obhajca obžalovaného vyzvaný predsedníčkou senátu na vyjadrenie, či považuje výsluch znalca za potrebný, alebo postačí prečítať obsah znaleckého posudku. Dňa 17. mája 2016 v odpovedi na výzvu súdu vyjadril obhajca obžalovaného súhlas s čítaním obsahu znaleckého posudku, keďže je toho názoru, že ani osobný výsluch znalca by neprinesol ďalšie, odlišné, či presnejšie zistenia. Zdôraznil, že rozhodnutie o podanej sťažnosti má význam pre rozsah, v akom je dôkaz možné vykonať, a to bez ohľadu na spôsob jeho vykonania. Zastáva názor, že v prípade, ak by aj nepodal predmetnú sťažnosť (a nenamietal prípustnosť otázky č. 3/), tak platí stále rozhodovacia prax súdov, podľa ktorej je neprípustné, ak znalec hodnotí výpovede svedka, resp. vyjadruje sa k otázke, ktorá z rozdielnych výpovedí je vierohodnejšia. Podľa názoru obhajcu obžalovaného, skutočnosť, či bude znalec vypočutý na obsah znaleckého posudku alebo bude (so súhlasom procesných strán) obsah znaleckého posudku prečítaný, nemení nič na prípustnosti otázky číslo 3/, resp. odpovede znalca na jej zadanie. Znenie odpovede č. 3/ znalca: *„parciálne nepresnosti v popisovanom a reprodukovanom pamäťovom materiáli korešponujú s celkovou kapacitou jeho pamäťových funkcií ako aj s osobnostnými charakteristikami vyšetrovaného“* predstavuje podľa jeho názoru celkom zřejmé a neprípustné hodnotenie vykonaného dôkazu, respektíve rozporov vo výpovediach svedka znalcom. Vyjadril presvedčenie, že aj keby ako obhajca nenamietal znenie, a tým aj odpoveď znalca na danú otázku č. 3/, tak akceptovanie súdu prvého stupňa predmetného hodnotenia dôkazu by bolo porušením práva na spravodlivé súdne konanie, predstavujúcim tak odvolací ako aj dovolací dôvod. Na záver skonštatoval, že je preňho naďalej nejasné, aký rozdiel v autenticite, či identickosti s prežitými udalosťami má mať výpoveď svedka J. S. zo dňa 17. apríla 2016 oproti jeho výpovediam zo dňa 25. septembra 2008, 14. apríla 2009, 6. mája 2009, 13. decembra 2012, 24. januára 2013, 24. júna 2013, 15. decembra 2014. Dodal, že sa jedná o toho istého človeka (autenticita), ktorý prežíval rovnaké udalosti (identickosť).

Najvyšší súd Slovenskej republiky primárne zistiac, že sťažnosť je prípustná, bola podaná oprávnenou osobou a v zákonom stanovenej lehote podľa § 192 ods. 1 Tr. por.

preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť ako i konanie tomuto výroku predchádzajúce, pričom dospel k takému záveru, že podaná sťažnosť je dôvodná.

Z obsahu predloženého spisu vyplýva, že 19. júna 2012 podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pod č. k.: VII/2 Gv 177/08-117, na Špecializovaný trestný súd v Pezinku obžalobu na Ing. Z. P. pre pokračovací obzvlášť závažný zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť tým, že

1. v presne nezistený deň koncom leta roku 2005, ako zamestnanec pôsobiaci v S. (ďalej len „SLSP a.s.“), na pozícii account manager a relationship manager si vypýtal v priestoroch S.S. od E. J., zastupujúcej spoločnosť E.E., so sídlom P. finančnú hotovosť 1 500 000 Sk (49 790,87 €) za to, že pre túto spoločnosť vybaví v S., úver vo výške 15 000 000 Sk (497.908,78 €), na ktorého poskytnutie nespĺňala podmienky, pričom po poskytnutí predmetného úveru prijal v presne nezistený deň mesiacov november - december 2005 v priestoroch S.S. od E. J. finančnú hotovosť vo výške 1 500 000 Sk (49 790,87 €),

2. v presne nezistený deň koncom mesiaca august roku 2005, ako zamestnanec pôsobiaci v S., na pozícii account manager a relationship manager, v priestoroch S.S. si vypýtal od J. S., konateľ a spoločností M., finančnú hotovosť 1 500 000 Sk (49.790,87 €) za to, že pre tieto spoločnosti v S., vybaví úver v celkovej výške 15 000 000 Sk (97 908,78 €), na ktorého poskytnutie nespĺňali podmienky, pričom po poskytnutí predmetného úveru prijal dňa 25. septembra 2005 v priestoroch S., na Nám. SNP č. 18 v Bratislave od J. S. finančnú hotovosť vo výške 1 500 000 Sk (49 790,87 €),

3. v presne nezistený deň mesiaca december roku 2005, ako zamestnanec pôsobiaci v S., na pozícii account manager a relationship manager, v priestoroch S.S. si vypýtal od E. J., zastupujúcej spoločnosť E.E., so sídlom P., najskôr bližšie nešpecifikovanú finančnú hotovosť, ktorú neskôr upresnil na sumu 263 000 Sk (8.730 €) za to, že pre túto spoločnosť v S., vybaví zmenu účelu financovania poskytnutého úveru vo výške 3 000 000 Sk (99 581,75 €) z celkovo poskytnutého úveru 15 000 000 Sk (497

908,78 €) tejto spoločnosti, pričom po vybavení predmetnej zmeny prijal dňa 21. decembra 2005 na svojom účte vedenom v S., od E. J. sumu vo výške 263 000 Sk (8 730€),

4. v presne nezistený deň mesiaca december roku 2005, ako zamestnanec pôsobiaci v S., na pozícii account manager a relationship manager, v kancelárskych priestoroch športovej haly v D. si vypýtal od A. R., konateľa spoločnosti C. najskôr sumu 135 000 € (4 067 010 Sk), ktorú neskôr znížil na 35 000 € (1 054 410 Sk) za to, že pre túto spoločnosť vybaví v S., úver vo výške 20 000 000 Sk (663 878,37 €), na ktorého poskytnutie nespĺňala podmienky tak, že navrhol A.... R., aby za neho uhradil uvedenú sumu ako potrebný povinný poplatok za vybavené miesto honorárneho konzula Kazachstanu v Slovenskej republike, ktorú platbu A. R. uskutočnil za Ing. Z. P. prevodom na účet Kazašského veľvyslanectva v Budapešti po tom, ako obdržal na účte spoločnosti úver zo S., a keď k presadeniu Ing. Z. P. za honorárneho konzula nedošlo, tak na prelome mesiacov jún - júl roka 2006 v priestoroch S., na Nám. SNP. č. 18 v Bratislave, si znova vypýtal od A. R. finančnú hotovosť 35 000 € (1 054 410 Sk) za to, že pre túto spoločnosť vybavil v S., úver vo výške 20 000 000 Sk (663 878,37 €), na ktorého poskytnutie nespĺňala podmienky.

Rozsudkom špecializovaného trestného súdu z 13. januára 2015, č.k. PK-2T/19/2012-4134, v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR z 15. decembra 2016, sp. zn. 6 To 5/2015, bol obžalovaný Ing. P. právoplatne oslobodený spod obžaloby pre skutok v bode 4/. Zároveň Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok špecializovaného trestného súdu v odsudzujúcej časti (body 1/-3/) a vrátil vec špecializovanému trestnému súdu, aby ju v zrušenej časti v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Dôvodom na vrátenie veci boli pochybnosti o vine obžalovaného týkajúce sa skutkových zistení. Dovolací súd uviedol, že obžalovaný v rámci podaného odvolania predložil čestné prehlásenie svedka J. S. overené notárom, v ktorom svedok uviedol, že pred súdom nehovoril pravdu, keď tvrdil, že poskytol obžalovanému úplatok a nezákonne ho tak obvinil. Ďalej uviedol, že pravdou je, že úplatok mu nikdy neposkytol a ani sa o úplatku nikdy nerozprávali. Dovolací súd vyhodnotil, že ide o nepochybné veľmi závažnú novú skutočnosť, ktorá vyšla najavo až po hlavnom pojednávaní, má vplyv na konečné rozhodnutie súdu. Ustálil, že bude preto potrebné na hlavnom pojednávaní opätovne vypočuť svedka R. na všetky okolnosti a súvislosti s jeho písomným vyjadrením ako aj jeho predchádzajúcimi výpoveďami. V konečnom dôsledku

treba posúdiť a vyhodnotiť vierohodnosť tohto svedka. Na záver dovolací súd zhrnul, že v prípade, že v dôsledku jeho výpovede vznikne potreba vykonať ďalšie dôkazy potrebné na objasnenie a zistenie skutkového stavu, bude nutné, aby súd prvého stupňa tieto vykonal a následne ich vyhodnotil samostatne, ako aj v súhrne s vykonanými dôkazmi.

Podľa § 142 ods. 1 veta prvá Tr. por. ak pre zložitost' objasňovanej skutočnosti nie je postup podľa § 141 postačujúci, príberie orgán činný v trestnom konaní a v konaní pred súdom predseda senátu znalca na podanie znaleckého posudku.

Podľa § 142 ods. 3 Tr. por. o príbratí znalca sa rozhodne uznesením. Proti uzneseniu možno podať sťažnosť pre vecné dôvody alebo pre osobu znalca.

Podľa § 145 ods. 1 Tr. por. úlohy, ktoré má znalec riešiť z hľadiska svojej odbornosti, sa mu určia spravidla v uznesení o príbratí znalca, a to formou otázok. Treba dbať pritom na to, že znalec nie je oprávnený riešiť právne otázky ani hodnotiť vykonané dôkazy, ani robiť právne závery. Znalcovi treba umožniť, aby sa v potrebnom rozsahu oboznámil s obsahom spisu, najmä s vykonanými dôkazmi. Možno mu tiež dovoliť, aby sa zúčastnil na výsluchu obvineného, svedkov alebo pri vykonávaní iných dôkazov. Na návrh znalca možno tiež vykonať dôkazy, ktoré potrebuje na účely podania posudku. Pri takom dokazovaní má právo byť prítomný a vypočúvaným osobám môže klásť otázky. Znalcovi možno zapožičať spis.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní predloženého spisového materiálu, tiež predovšetkým s poukazom na vyššie citované zákonné ustanovenia konštatuje tú skutočnosť, že napadnuté uznesenie v časti otázky 3 je potrebné zrušiť.

Vo vzťahu k otázke č. 3 vo výrokovej časti uznesenia bolo znalcovi uložené, aby posúdil, či sú výpovede svedka J. S. z prípravného konania z 25. septembra 2008, 14. apríla 2009, 6. mája 2009, z hlavného pojednávania na špecializovanom trestnom súde z 13. decembra 2012, 24. januára 2013, 24. júna 2013 a 15. decembra 2014, autentické, identické s prežitými udalosťami.

V tejto súvislosti je potrebné na prvom mieste uviesť, že vymedzenie úloh znalcovi predpokladá presné uvedenie okolností (formou otázok), ktoré majú byť posudkom objasnené a ku ktorým sú potrebné odborné znalosti. S ohľadom na vyššie citované ustanovenia, znalec podáva posudok iba o otázkach skutkových, a to len z hľadiska svojej konkrétnej znaleckej odbornosti, ktorú nesmie prekročiť. Nie je pritom oprávnený robiť právne závery. Znalec sa nikdy nesmie zaoberať otázkou viny alebo neviny obvineného (porovnaj R 18/1988 a R 43/1995).

V tomto smere tiež dovolací súd poukazuje na judikatúru (R 33/1981), v zmysle ktorej znalcovi neprináleží vykonávať hodnotenie dôkazov ani z hľadiska ich vierohodnosti, ani v tom smere, či skutočnosť, o ktorej podáva správu, je preukázaná. Ak vykonané dôkazy, na ktorých podklade má znalec podať posudok, sú vo vzájomnom rozpore, znalec je povinný vypracovať posudok s ohľadom na všetky do úvahy prichádzajúce alternatívy.

V prejednávanom prípade sa jedná o posúdenie otázky autenticity, identity výpovedí svedka z prípravného konania a hlavného pojednávania s prežitými udalosťami, ku ktorým však znalec nie je oprávnený vyjadrovať sa. Pojmom vierohodnosť výpovede sa označuje miera zhody výpovede so skutočnosťou. Vierohodná výpoveď zobrazuje udalosti presne, bez skreslenia tak, ako skutočne prebehli. Ďalej je potrebné zdôrazniť, že zatiaľ čo vierohodnosť je vlastnosť dôkazu, pravdivosť je spätá s hodnotením výsledku vykonaného dokazovaním, ktorá prislúcha súdu. S poukazom na ustálenú súdnu prax (R 12/1987-II), znalec je povolaný vyjadriť sa k črtám osobnosti posudzovanej osoby, ktoré môžu mať vplyv na jej vierohodnosť. Nemožno však hodnotiť vierohodnosť výpovede svedka, prípadne posudzovať, ktorá z rozdielnych výpovedí tej istej osoby je vierohodnejšia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že znalec psychológ sa vyjadruje k tomu, nakoľko konkrétna výpoveď svedka, prípadne obvineného spĺňa psychologická kritériá vierohodnosti, preveruje, či má svedok motiváciu podať lživú výpoveď a zaujíma ho postoj k celej veci. Spracuje prehľad znakov svedčiacich pre vierohodnosť výpovede a znakov naznačujúcich nevierohodnosť určitých údajov a na záver uvedie, ktoré znaky prevažujú. Znalec sa teda nevyjadruje k pravdivosti, keďže to je hodnotenie právne, iba konštatuje, že posudzovaný je schopný podať pravdivú výpoveď.

Preto pochybil súd, keď určil znalcovi, aby posúdil otázku vierohodnosti výpovede svedka. Zároveň je tiež potrebné prisvedčiť obhajcovi obžalovaného, že rozhodnutie o jeho sťažnosti má význam pre rozsah, v akom je dôkaz možné vykonať, a to bez ohľadu na spôsob jeho vykonania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva prvostupňovému súdu do pozornosti, že v súlade s § 119 ods. 2 Tr. por. predmetom dokazovania sú všetky skutočnosti a okolnosti dôležité z hľadiska trestného práva procesného, najmä tie, ktorými sa preveruje vierohodnosť a zákonnosť vykonávaných dôkazov. V zmysle cit. ustanovenia, treba považovať za zákonný spôsob získania dôkazu jednak splnenie formálnych, t.j. procesných podmienok vyžadovaných Trestným poriadkom na vykonanie konkrétneho dôkazu a jednak splnenie obsahových (materiálnych) podmienok, t.j. aby úkon - použitý dôkazný prostriedok na vykonanie dôkazu - bol zameraný na zistenie tých skutočností, na ktoré zameraný a použitý môže byť (R 38/2003-I).

Dovolací súd upozorňuje, že pokiaľ by čo len jeden nezákonný dôkaz (nezákonne získaný alebo nezákonne vykonaný) bol súčasťou hodnotenia rozhodujúceho pre výrok rozhodnutia, bolo by takéto rozhodnutie nezákonné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na záver poznamenáva, že vzhľadom k tomu, že podaná sťažnosť nemá odkladný účinok, uznesenie možno vykonať ihneď po vyhlásení uznesenia, a to napriek tomu, že v prípade podania sťažnosti ešte nemohlo nadobudnúť právoplatnosť. V prejednávanom prípade teda vypracovanie znaleckého posudku znalcom ešte pred právoplatnosťou napadnutého uznesenia o pribratí znalca z 23. marca 2016 vytvára procesnú prekážku, s ktorou sa konajúci súd musí vysporiadať.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 28. júna 2016

JUDr. Štefan M i c h á l i k , v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová